

Szerkesztőség:
Arad, Acsév-palota,
Kiadóhivatal:
Sulv. Regula Ferdinand 24.
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat)
Sürgönycim: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 300 Lei.
Fél évre ... 160 Lei.
Negyed évre ... 75 Lei.
Havonta ... 25 Lei.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Lapunk legfőbb közleményei

Cáfolták Vilmos memoárjait.
A lupényi bányakatasztrófa.
Acsev. részvények az antant kezén.
Csódot mondott a lisztrendelet.
Magyarországon dolgoznak.
Ghica herceg és Bocskay.
Betörésből — tűzvész.
A bírói függetlenség.
Véres összeütközés a nápolyiak és a
fascisták között.
A német-barát Lloyd George.

Bírói áthelyezések.

Rottár Sándor, aradi törvényszéki bírót az igazságügyminiszter Sáriára (Világosra) helyezte át járásbírónak. Ehhez hasonló esetek az utóbbi időkben számtalanszor ismétlődtek meg, és azért nem lehet fölöttük szó nélkül napirendre térni. Annál kevésbé, mivel az ilyen degradáló áthelyezések nem felelnek meg sem a fennálló törvények szellemének, sem betűlinek. A csatolt területeken ugyanis még ma is a régi magyar törvények érvényesek, amelyekben a bírói függetlenség egyik főbiztosítása; az elmozdíthatatlanság, amelynek értelmében egyetlen bíró akarata ellenére — hacsak nem fegyelmi okból — egyik helyről a másikra át nem helyezhető. A legutóbbi és gyakran ismétlődő bírói áthelyezéseknél tudunkkal sem meg nem kérdezték az áthelyezett bírót, sem fegyelmi ítélet nem mondotta ki az illetők áthelyezésének szükségességét. Ezek az áthelyezések tehát tisztára az igazságügyminiszter akaratainak kifolyásai. Hogy itt az igazságügyminiszter akarata és az érvényben lévő törvény között nyílt ellentét forog fenn, az nyilvánvaló. Az igazságügyminiszter tehát túlteszti magát a törvényen, melynek pedig jog és törvény szerint ő a leghivatottabb és legmagasabb öre. Ez az eljárás tehát teljességgel aláássa a jogbiztonságot. De veszélyeztetni a legnagyobb mértékben magát a bírói függetlenséget is, mely az abszolút igazságos és pártatlan igazságszolgáltatásnak egyik legszilárdabb bázisa. A bírói elmozdíthatatlanságot azért mondották ki annak idején törvényben, hogy ezáltal minden esetleges felülírói jövő presszió alól és az időnként változó Kormányok Kegvétől függetlenítsék. A pártatlan, részre nem hajló, melléktekinteteket és egyéni érdeket nem ismerő igazságszolgáltatás fundamentuma és egyik legkövetkező erőssége minden

államnál és ezért sajnálattal látjuk, hogy a törvény, föltétlen tisztelettel és ott hiányos, ahol afölött legeslegjobban kellene őrködni. Csak kevésbé vigasztaló az, hogy maga az igazságügyminiszter is belátja a bírói elmozdíthatatlanság nagy horderejét, amikor az új igazságügyi törvényről elkészített javaslatba belevette a bírói elmoz-

Uj adórendszer Romániában.

(Nyugtalanító információ az illetékekről.)

Brătianu Vintila pénzügyminiszter újból nyilatkozott a pénzügyi reformról. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a pénzügyi reformra vonatkozó rész még nem végleges, hanem az a célra ki küldött bizottság módosításainak lesz alávetve. Az adójavaslatokkal kapcsolatosan a pénzügyi részortól az illetékekre vonatkozólag kaptunk sok tekintetben nyugtalanító információt. Arról van szó ugyanis, hogy a pénzügyi reformmal kapcsolatosan az illetékek ügyét is revideálják. E revízióknak nem éppen legszerencsésebb formája, hogy az összes illetékmentességeket megszüntetik.

A termelés folytonosságának megtartása végett legfontosabb a kereskedelmi és ipari vállalatok adója. Az adó alá eső tisztajövedelmek az alábbiak: a) Ingatlanok bére, vagy hasznobére, ha az ingatlanokat a vállalatok használják. Ha pedig ezek a vállalkozók tulajdonai és a tulajdonos földmivelés, vagy beépített telkek révén, adó alá esnek az így kivett adót levonásba veszik. b) A vállalatoknak kölcsönzött tőkék kamatai, ha ezeknek a tulajdonosai jogi személyek és kölcsönadás célzattal működnek. c) A fizetések, az akár pénzben, akár természetben járandóságokban kiszolgáltatandó illetmények. d) A vállalatok számára szükséges nyersanyagok költségei. e) Az ingatlanok amortizálására és a felszerelésekre szolgáló összegek. f) A berendezéseknek, amelyeknek nincs ingatlan jellegű bére, ha pedig a vállalkozó tulajdonosa ezeknek, az amortizálásokra szolgáló szükséges összegek, amelyek azonban az értékük tizenöt százalékát nem haladhatja túl. g) Ha a kihasználásnál meghatározott idő van megállapítva, akkor az e) és f) pontok alatti amortizáláson kívül a többi összeg is amortizálható. h) Azok a tőkeelhelyezések, amelyek tisztvi

díthatatlanságot. Kevésbé vigasztaló azért, mert mire ez a javaslat törvényerőre emelkedik, nem fog sokkal többet jelenteni, mint a köpeny eső után. Addig ugyanis a kormánynak nem tetsző bírák majd valahol az Isten háta mögött vigasztalhatják magukat ezzel, hogy — elmozdíthatatlanok. Vigasztal ez nagyon is sovány.

selők nyugdíjintézeti házaiba, vagy szociális segélyezésre szolgáló házakba építtetnek és amelyekről az ilyen célú használat igazolva is van. l) A vállalatok különféle kiadásai kivéve azt az adót, amely a vállalatot terheli. j) Az állandó tartalékalapok, melyek részvénytársaságoknál vannak elhelyezve, de csak 10 százalékig. k) A kétes követelések tartaléka.

Magyar ügy a kamara ülésén. (Leírt magyar szenátor)

BUCURESTI. A kamara mai ülését délután három órakor nyitotta meg Orleanu elnök. Jorga interpellációt terjesztett be a külügyminiszterhez Ducanak a külügyi bizottságban tett kijelentéssel kapcsolatban. Azt a kérdést veti fel Jorga s egyúttal mint indítványt terjeszt elő, hogy nem volna jó a magyar parlamentben folyó agitációra az egész ország bojkottjával felelni. Mathei szólalt fel ezután és kijelenti, hogy az erdélyi képviselők csatlakoznak Jorga indítványához. Mathei ezután támadja a nemzeti pártot.

Jorga közbeszól: Az erdélyi nemzeti párt adta nekünk Erdélyt! Felkiáltások a liberális párt részéről: Erdélyt a román hadsereg szerezte meg nekünk.

Erre élénk szóváltások keletkeztek. A zajból Duca külügyminiszter hangja hallatszik ki, aki helyéről felállva kijelenti, hogy az interpellációra holnap válaszol.

Ezután Mosoiu miniszter terjeszt be több törvényjavaslatot. Constantinescu földmivelésügyi miniszter beterjesztett javaslatát Mironescu előadó indokolta meg. A javaslatot elfogadták.

A szenátus ülésen elfogadták a rokkant tisztek előléptetéséről illetve rangfokozatáról szóló törvényjavaslatot. ugyszintén a kincstári bönök módosításáról és a tisztviselők drágasági pótlékának

Az adómentes jövedelmek megállapítása az adóköteles bevallása alapján történik, amelyet évenként a kihasználás kezdetén köteles megtenni. A bevallásban ki kell mutatni a vállalati összeget, valamint a nyers és tisztajövedelmet. A bevalláshoz csatolni kell a mérleget. Mentestive vannak ez alól az adó alól: a) a betéti könyvecskék után a törvényben megállapított betéti összeg kamatai; továbbá a gazdasági és népbankok betéti kamatai 5000 leies összegeknel, más pénzügyintézetek betéti kamatai 3000 lei betéti összeg után; b) a jelzálog és kiváltságos követelések kamatai, ha azok az ingó értékek adójával már meg vannak adóztatva.

Ez adóknak beszedése a jövedelem kifizetésénél, levonás után történik. A jövedelemhez számítandók azok a berendezések vagy beburorozások, amelyeket a bérő a tulajdonos javára eszközölt.

emeléséről szóló javaslatokat. Vintila pénzügyminiszter több közlés és város nevének megváltoztatásáról terjeszt be javaslatot. Balázs Ernő székely szenátor szólalt fel ezután és a tisztviselők drágasági pótlékának felemeléséről beszélt. Kijelentette, hogy a kormány által a tisztviselők drágasági pótlékára megszavazott összeg nem elegendő és ez az oka a korrupciónak. Deklarációt olvas fel.

Közbekiáltások: Tiltakozunk az inzultus ellen!

Cussi szenátor: Balázs a magyar szövetség deklarációját olvasta fel.

Felkiáltások: Menjén Budapestre!

Elnök felszólítja Balázst, hogy álljon el felszólalásától, mire Balázs az elnök felszólítása szerint visszalép. Több felszólalás után a javaslatokat elfogadják. (Rador.)

— A kisjenő—szalontai vasútvonal sorsa. A bucuresti vasúti igazgatóság hivatalos értesítése szerint még ez év folyamán befejeződik a kisjenő—nagy-szalontai vasútvonal föl építése. A kormány az építési szükségletek fedezésére öt millió leit előlegezett. A 37 kilométeres vasútvonalból csak 19 km. kész eddig, de ha akadály nem jön közbe, a hiányzó kilométereket is kiépítik az év végéig és a vasutat átadják a közforgalomnak.

Cáfolják az excsászár memoárjait

(Vilmos emlékezetéből írta feljegyzéseit.)

Vilmos császár feljegyzései, a melyek most folytatásokban a külföldi sajtóban megjelennek, sok ellentmondást provokálnak és már eddig is sok helyreigazításra adtak okot. A császár *ugyancs teljesen emlékezetéből írta meg könyvét, semmiféle dokumentum, naplójegyzet vagy más feljegyzés nincsen a kezében.* A legfontosabb az eddig kifogásolt részletek közül az, amely *Pacelli müncheni nuncius és Schioppa Lőrinc* mostani budapesti nuncius szereplésével foglalkozik. Pacelli 1917-ben június 29-én meglátogatta a császárt Kreuznachban és átadta neki XV. Benedek pápa levelét. Eről a látogatásról azt írta Vilmos császár a könyvében, hogy *Pacelli, akít egy káplán kísért, teljesíthetetlennek mondta a császárnak azt a kívánságát, hogy a pápa tárgyaljon az olasz kormányval a béke megteremtésének lehetőségéről. Azt is írta a császár, hogy a nunciust a kihallgatáson a káplán folyton védelmezte az ő (Vilmos) nyilatkozatainak befolyása ellen. A káplán — a császár szerint — a római utcanépre való hivatkozással elkenezte a pápa közbelépését és a Vatikán megostromlásának veszedelmét is emlegette, mint az intervenció következményét.*

A müncheni nunciatura közvetlenül a Pacellira vonatkozó rész megjelenése után helyreigazítást tett közzé, amely szerint Berlinből nem egy káplán kísérte

a nunciust Kreuznachba, hanem Monsignore Schioppa, az apostoli nunciatura udátoreje. A császár június 29-én délelben háromnegyed egy órakor fogadta a nunciust hivatalos kihallgatáson. Sem az udátore, sem a nuncius kíséretének más tagja nem volt jelen a kihallgatáson. A nuncius átadta a császárnak XV. Benedek pápa levelét, amelyben nagy aggodalmát fejezi ki a háboru elnyújtása miatt és az anyagi és erkölcsi javak pusztulásán. A nuncius ezután a nélkül, hogy részletezésbe bocsátkozott volna, közölte a Szentatyának azt az óhajtását, hogy a császár kövessen el minden lehetőt és vessen véget a háboru borzalmainak, még akkor is, ha Németországnak valamelyik háborus céljáról le kellene mondania.

Vilmos császár, akinek tekintete, viselkedése és hágja elárulta a három esztendő óta tartó háboru minden szenvedését és aggodalmát, azt felelte, hogy nem Németország kezdte a háborut, hanem rákényszerítették és védekeznie kell Angliának megsemmisítő terve ellen.

A kihallgatás után a nuncius a császár vendége volt ebédre. Az ebéden jelen volt az udátore, *Henrik porosz herceg*, a császár testvére, *Waldemar herceg* és a birodalmi kancellár is. Ebéd után az egész társaság kiment az erkélyre, ahol egy ideig beszélgettek, de természetesen nem hivatalosan. A császár fesztelenül, egészen

családiasan beszélgetett, nagyon jókedvű volt és nagyon furcsa dolgokat mondott el. Ezután visszavonult. Ezzel véget ért a beszélgetés, amelynek semmiféle drámai momentumra nem volt.

Pacelli nuncius kreuznachi látogatása körül egész irodalom keletkezett. Teljesen kétségtelen hogy, Schioppa nuncius jelen sem volt a kihallgatáson.

Kubelik kastélya.

(*Harminc szoba és hat zongora.*)

Kubelik Ján, a világhírű hegedűművész egész családjával közél két esztendeig lakott a Margit szigeten, ahonnan a nyáron Abbáziába utaztak néhány hétre. A művész úgy tervezte, hogy Abbáziából Prágába megy az édesanyjához, a családját otthagyja, maga pedig nagyobb külföldi hangversenyturnéra megy. Ez a terve azonban teljesen megváltozott, még pedig azért, mert Abbáziában csodaszép kastélyt vásárolt, ahol véglegesen letelepedett. A kastély, amely valamikor *Henckel Donnermarck herceg* tulajdona volt, a legszebb tengerparti fekvésű kastély az Adrián. *Harminc szoba van benne*, amelynek mindegyike hat méter magas, a falak faburkolatuk, telis tele művészi faragványokkal és gobelinekkel, művészi képekkel. A nagy szalon, kis szalon és budoár butorzata páratlan szépségű. A kastélyban házi kápolna és hangversenyterem is van, ahol három zongora áll. Ezen kívül Kubelik még három zongorát vásárolt, úgy hogy most a kastélyban hat zongora van. A kas-

tély kertje is az elképzelhető legzszebb, a remek délszaki növényeket, pálmákat állandóan hat kerítés gondozza benne. Kubelik különben most fejezte be negyedik hegedűkoncertjének partitúráját, amely kétszáz oldalra terjed és a melyet decemberben fog bemutatni Prágában. A koncert a legbravurosabb technikát igényli. Prága után Olaszországba, Franciaországba, Belgiumba és Hollandiába szölitja Kubeliket a szerződése. A többi időt otthon tölti, tanítja két nagyobbik leányát: *Mariet* és *Annát*, akik jövőre mindketten fellépnek, mint kész hegedűművésznők. Kubelik másik két leánya: *Hanna* és *Clara* a szimpadra készül.

Betörésből — tűzvész.

A budapesti rendőrséget — mint tudósítónk jelenti — különös bűnügy foglalkoztatja. Tegnap éjszaka a Király-utcai *Turul* cipőraktárban tűz keletkezett, amely hamarosan oly hatalmassá növekedett, hogy a sok százmillió koronát érő cipőraktárban husz millió korona értékű kárt okozott. Ma reggel megtartották a tűzvizsgálatot, amelynek során arra a meglepő felfedezésre jutottak, hogy tegnap este üzletzárás után betörők jártak a Turul raktárában. A betörők összeszedték a raktár legértékesebb anyagát, amelyet éjszaka el akartak szállítani. Erre azonban már nem kerülhetett a sor, mert kitért a tűz, amely elhamvasztotta az összehordott zsákmányt. Bizonyos, hogy a tűzet maguk a betörők idézték elő véletlenségből. A rendőrség most keresi a tüzet okozó betörőket.

Uionnan felfedezett

Arany-íráskok.

A nagy szellemek írásai után való kegyeletes kutatás Szalonta halhatatlan emlékü szülőföldjének: *Arany Jánosnak* ismét két írását tette ismertté, olyanokat, melyekről eddig az irodalmi közéletnek nem volt tudomása. Egy levél az egyik, mely sok tekintetben tanulmányos bepillantást enged Arany lelki világába s egy, illetőleg két versecske a másik, mely mint sírfelirat márványba vésve bár, még is ismeretlenül küzdött az idő viharával immár több mint hat évtized óta. A levél és a versek tartalmi összefüggésben vannak egymással. A levelet Arany Nagykőrösről 1858-ban írta *Kuócz László* cs. k. biztos címére, mellékelvén hozzá a két sírfeliratot, melyet *Kuócz József* hites ügyvéd és unokája: *László* közös sírkövére készítette.

A sírfeliratok mai nap is olvashatók *Kuócz Józsefnek* a budai temetőben levő márványsíremlékén, a sírirat eredetijét pedig, valamint a hozzá írt kísérő levelet a család egyik leszármazottja: *Kuócz Béla* budapesti lakos örzi kegyeletes

tisztelettel. A levél szövege a következő:

— Igen tisztelt cs. kir. kerületi pénzügyi Biztos Ur! Becses soraira válaszóként késett, mivel egyszer smind küldeni akartam az emlékfeliratot, mely idezárva megy. A születési stb. évszámok nem versbe valók, azokat külön és prózában szokás elmetszetni, olyan formán a nevek alá, mint én írtam. Félek, hogy a vers hosszú talál lenni, de nem lehetett a kívánt tulajdonokat másképpen úgy kiemelni, hogy költői színezete maradjon. Remélem mégis, hogy megfér a kövön; legalább úgy látom, hogy az adott utasítás sem igen rövidebb ennél. Mértékes sorokat, distichont választottam, mert ez jobban hangzik emlékfeliratokon, mint a rimes vers. A legközelebbi rokonra és az „ennek inyire létező időszakra” való célzást mellőztem; ez kényes dolog, s miért örökíteni a síron a gyűlöletet? . . . Az ilyet higgadtabb perceiben maga is megbámmá az ember . . . Még csak arra kérek figyelmet fordítani, hogy ha a vers felmetszetik: a metszés pontosan, betűről betűre történjék, mert egy accentus vagy comma elhagyása is meg-

zavarhatja s neveltségessé teheti a verset; pedig nem szeretném, hogy nevem alatt valami értetlenség álljon. Ki egyébiránt magam további becses jóindulatába ajánlva, maradok Igen tisztelt pénzügyi Biztos Urnak Nagy Kőrös, oct. 27. 1858 alázatos szolgája:

ARANY JÁNOS.

A vizivárosi temetőben levő síremlék felírása a következő:

Kuócz József magyarországi hites ügyvéd; Buda és Krakó városok polgára, született 1797 febr. 24, meghalt 1856 jun. 6.

E fölemelt zászok, idegen, szömodra jelentse:

Kü tedez, a holtak nem rövid éje alatt.

Emlékét ml, övél, kövön nem, szöotalan ércen,

S néma betűn bírijuk: vésve szövünbe van az.

Emlékül minékünk állatta magasztos erényét

A hü férj, szeretett kö atya és hiazafi

Tiszta becsülettel ragyogóvá tette betűit.

Jellem a márvány, hol neve írva marad.

A táradhatlan táradtság gyözte le vége,

Sok vesztese után itt nyeresége vagyon.

Két város polgára, betöltvén emberi tisztét,

Mennyei polgárrá tette örök kegyelem.

Kuócz László. Meghalt gyöngye élete 3 dik évében 1857 márcz. 30.

A nagyatyát, szerető nagyatyát vidítani jöttem:

Könyvetek a fiaért, szünjön omolmá szülék!

Még örömeire alig hogy kezdtem játszani térdén,

Most kebelén nyugszom hlv unokája megint.

Öröme szolgál, hogy Arany János a még bizonyára nagyobb számmal lapongó szellemi alkotásai közül kettő ismét ismeretessé lett s ezáltal megóvatott a megsemmisüléstől. Még csak az volna kívánatos, hogy a fennmaradt kéziratok közgyűjteménybe kerüljenek s ezáltal a pusztulástól minden időkre megmentessenek. Mert bármilyen féltő gonddal őrizték is egyes emberek a birtokukban levő emlékeket, azok az utódok kezén előbb-utóbb elrongyolódnak, elpusztulnak.

A Szilágyi interpelláció hullámai

(Nyilatkozik Popoviciu Mihály. — A nemzeti párt és a külföld.)

BUCURESTI. Popoviciu Mihály nyilatkozott a Diminatea munkatársa előtt a magyar nemzetgyűlésen ehangzott Szilágyi-féle interpellációra vonatkozólag és ezeket mondotta:

— Ki kell jelentenem, hogy a nemzeti párt ismert akciója és a gyulafehérvári koronázásról való távolmaradása egyáltalában nem irányult a király ellen. Ugyilátszik vannak, akik szántszándékkal szeretnék a nemzeti párt jóhiszemű harcát félremagyarázni. Pedig a határon túl is tudniuk kell, hogy a nemzeti párt harcának célja nem más, mint Románia konszolidációja és megerősítése. — Minden kívülről jövő és ez ellen irányuló felfogással és a támadással szemben készen találja a nemzeti pártot, amely a román területek egységéért küzdött és fog is küzdeni. A román kormányának lépéseket kell tennie a trianoni békeszerződés betartása érdekében. (Rador.)

BUCURESTI. Manu Gyula az Adeverulnak kijelentette, hogy nem felel meg a tényeknek Bratiaru miniszterelnök ama állítása, mely szerint az erdélyi román nemzeti párt manifesztumot intézett volna külföldre álláspontjának tisztázása végett. (Rador.)

Nőket molesztált.

(Elkelt angol főúr.)

London. Az előkelő angol társaságot szenzációs esemény tartja izgalomban, amelynek hőse Sir Almeric Fitz-Roy, Grafton herceg másodszüllött fia, a „Titkos Tanács” tagja. Az eset részletes a következők: Fitz-Roy a napokban a Hyde-parkban sétált, ahol megpillantott egy hölgyet, akit meg is szólított. A nő idegesen félrekapta a fejét és tovább ment. Az esetnek szemtanúja volt két rendőr is, akik azt hitték, hogy a 79 éves arisztokrata ki akar kezdeni a nővel, azért az öreg férfit felszólították, hogy kövesse őket a rendőrségre. Az arisztokrata esetéről a rendőrtiszt jegyzőkönyvet vett fel és 500 font sterling kaució ellenében szabadlábra helyezte. Az ügynek a törvényszék előtt lett folytatása. Az angol főúr azzal volt vádolva, hogy nőket molesztált az utcán. A két rendőr éppen Sir Almeric ellen tanuskodott, de a vádlott eladta, hogy ő teljesen ártatlan, mert a kérdéses hölgyet összetévesztette egyik nőismerősével és ezért szólította meg. Eme állítás mellett tanuskodott a vádlott felesége is, aki azt mondta, hogy egyik ismerősükhöz megtévesztően hasonlított a hölgy. A bíróság rövid tanácskozás után meghozta az ítéletet: Sir Almeric Fitz-Roy-nak, a „Titkos tanács” tagjának tíz font sterling pénzbírságot kellett fizetnie. Az ítélet indoka ez volt: Sir Almeric nőket molesztált az utcán. A vádlott és védő felebbezett az ítélet ellen.

A lupényi bányakatasztrófa.

Letartóztatták a lövőmestert, aki elhagyta helyét. — Pénteken lesz az áldozatok temetése. Mit mond az igazgatóság?

Az a legújabb bányakatasztrófa, amelyről az Aradi Közlöny ma száma közölt részletes jelentést, egész Erdélyt megdöbbentette. Rövid idő alatt ez már a második szerencsétlenség, amely a lupényi bányászokat sújtja. A legutolsó katasztrófa áldozatainak hátramaradottjairól még nem is gondoskodtak eléggé, már is újabb, támasz és kenyérkereső nélküli özvegyek és árvák várják a társadalom segítségét szomorú és nehéz helyzetükben.

Hét halott a bányában.

Érdeklődésünkre ma Lupényből telefonon a következőket jelentették az Aradi Közlöny szerkesztőségének a lupényi bányászok legújabb tragédiájáról:

— A katasztrófa az első pillanatokban rettenetesen hatott Lupény munkásnépére. Remegve lesték, kik jönnek fel ismét a föld méhéből és kik azok, akiknek a szerencsétlenség nem enged meg többé a napvilág látását. Délután három óra tájban, amikor már az összes munkások kikerültek a bányából, megállapították, hogy kik hiányzanak. A szerencsétlenség nem volt olyan nagyméretű, mint a legelső időben feltételezték. Bányalégrobbanás következtében hét bányamunkás pusztult el a föld mélyében.

A gyors vizsgálat a következőket állapította meg a szerencsétlenség okáról és lefolyásáról. Kedden, 24-én délután fél egy órakor az Ilonátárna egyik részében robbanás történt. A tárnaszemben hét munkás dolgozott és a robbanás valamennyiüket elpusztította. A szerencsétlenül járt bányászok nevei a következők: Cromei Péter, Dehelnyák János Szilágyi József és Lingurás János vajúrók; Codreán János és Polyák György segédvajúrók és Faur Péter csilléres. A vizsgálat, amely még mindig folyamatban van, már megállapította azt az okot is, amely a szerencsétlenséget előidézte. A bányamunkások munkaideje a „műszak” reggel 6 órától délután 2 óráig tart. A munkaidő vége felé a bányászok rendszeren sietve végzik munkájukat, hogy a tárnát idejében rendbe hozhassák és két órára a föld felszínére kerülhessenek.

A lövőmester eltávozott helyéről.

Az Ilona nevű tárna harmadik emeletén éppen robbantáshoz készültek fel egy órakor, de a lövőmester, akinek a robbantási munkálatokat vezetni kellett volna, nem volt helyén. A vizsgálat megállapította, hogy Stacsek Antal lövőmester szabálytalanul járt el, mert a repesztőgépet és a robbantóanyagokat is Cromei Péter vajúrra bízta. Cromei Péter, aki a robbantásnál az életét vesztette, valószínűleg sietett és a robbantás előtt elmulasztotta a bányalámpával megvizsgálni a bányalég sűrűségét, ami a lövőmesterek legtermészetesebb kötelessége a robbantás megkezdése előtt. Ugyanis pontosan megállapítható, hogy a levegőben hány százalékat tetangáz (CH₄) van és a repesztőgépet mindaddig nem szá-

bad üzembe helyezni, amíg a bányalég levegőjét kellőleg meg nem tisztították. Cromei Péter elmulasztotta ezt a szükséges vizsgálatot és elstűtötte a dinamitpatront. Abban a pillanatban felrobbant a tárnában összegyűlt sűrű bányalég és az ott dolgozó hét bányász életét egyszerre kioltotta.

Hasonló a mostani katasztrófának oka a Lujza-tárnában legutóbb történt szerencsétlenség okával. Akkor is elsiették a munkát — idő előtt leállították a ventilátort és a repesztőgéppel a bányaléget robbantották fel.

Megindult a vizsgálat.

A vizsgálatot a bányahatóságok részéről Albert Ferenc, a lupényi bányaművek felügyelője, Jancu József a zsilvölgyi bányaművek vezérfelügyelője, a hatóságok részéről a déval királyi ügyész és Barcas lupényi rendőrkapitány, a munkaügyi felügyelőség részéről Popoa cluj (kolozsvári) és Popescu aradi munkaügyi felügyelők folytatják. A vizsgálóhatóság a mai nap folyamán kihallgatta Stacsek Antal lövőmestert, akit kihallgatása után nyomban letartóztatták. Stacsek vallomásából megállapíthaták, hogy a katasztrófa legelső oka az volt, hogy a bányaszabályok ellenére átadta helyét és nem személyesen kezelte a repesztő gépet.

Mit mond az igazgatóság?

A bányai igazgatóság megcáfolja azt az egész Erdélyben elterjedt véleményt, hogy a sorozatos bányakatasztrófákat az okozza, hogy a régi munkások nagy részét leváltották és nincsen elég szakértő bányász. Sok új munkást vettek fel az utóbbi időben és ezek a keleti szakértelem hiányában állítólag olyan meggondolatlanúságokat követnek el a robbantásoknál, amelyek most már állandó veszedelemben tartják a bányákat. A bányai igazgatóság erre vonatkozólag kijelentette az Aradi Közlöny munkatársának telefonon érdeklődésére, hogy az a feltevés, mintha nem szakmunkások dolgoznak a bányákban, nem állja meg helyét. A szabályzat szerint segéd-vásár csak az lehet, aki már két évig csilléres volt. A segéd-vajúró később vajúrrá lép elő és minden előléptetés, ami egyben fontosabb munkakört is jelent, szabályzatban meghatározott időhöz van kötve és soron kívül senkit sem vezényelhetnek fontosabb munkakörre. A bányamunkánál különösen fontos a keleti szakértelem, ezt mindig a legszigorúbban szem előtt tartják és emiatt az a feltevés nem állhatja meg helyét, hogy a katasztrófákat a szakértelem nélküli munkások okozták.

Pénteken lesz a temetés.

A szerencsétlenül járt munkások közül Cromei Péter feleségét édesanyját és két gyermekét, Dehelnyák János feleségét és három gyermekét, Codreán János feleségét és gyermekét hagyta hátra minden támasz nélkül. A szerencsétlenül jártak özvegyeinek és árváinak felsegélyezésére eddig még nem indult meg az akció.

Pillanatnyilag történik róluk gondoskodás és a társadalom szívéhez folyamodnak majd, hogy a legnagyobb nyomortól megmentésük a tragikus sorsú bányászok hozzátartozóit. A katasztrófa áldozatainak temetésére már nagy előkészületek folynak. A temetést holnap, pénteken délután egy órakor tartják meg és a szerencsétlen bányászoknak olyan végtszűtséget nyújtanak, amilyen csak a munka áldozatainak kijár. A temetést nagyszabásúra tervezik és nagy külső gyászdömpát fejtenek ki. A bányalégrobbanás hét áldozatát közös sírba temetik és sírjukat emlékekkel jelölik meg.

Folyik a munka.

A lupényi bányákban az Ilona-tárnában is ma már ismét teljesen rendben folyt a munka. Az Ilona-tárnának csupán egy kis részét zárták le — azt a helyet, ahol a szerencsétlenség történt. Ide csak a vizsgálatot vezető emberek léphetnek be és csak a vizsgálat befejezése után nyitják fel ismét. Lupény munkásnépe az első percek izgalma után immár teljesen megnyugodott. Nem az első szerencsétlenség ez ott, a népfiamar beletörődik abba, hogy a bányákban katasztrófák történhetnek és a katasztrófiáknak emberáldozatai vannak. Ez a bányász-sors.

oooooooooooo

A bírói függetlenség.

(Táblai elnökök értekezlete Florescu igazságügyminiszterrel.)

Az erdélyi királyi táblák elnökeit Florescu Jean igazságügyminiszter értekezletre hívta össze Kolozsvárra. Az igazságügyminiszter a megjelentek elé törvényjavaslatot terjesztett, melyre nézve véleményüket kérte. A törvényjavaslat az ország egész bírói testületének biztosítja a függetlenséget, az elmozdíthatatlanságot s azt, hogy automatikusan előléphessen a bíró anélkül, hogy helyét változtatna. A javaslat behozza a fizetési osztályokat a regátban is s a fizetési fokozatokat erdélyi mintára. Általában a bírói testületéről szóló javaslat az érvényben levő erdélyi és regátbeli intézkedések szerencsés összegyeztetése s a bírói függetlenség rég óhajtott visszaállítására az első kormányjavaslat. Az értekezlet a miniszter felvilágosítását után a javaslat intézkedéseit helyesnek találta s elfogadta. A miniszter ezután az ügyvédképzésről szóló javaslatot tárgyalta meg az ügyvédi kamara elnökével. A javaslat az erdélyi ügyvédképzés főbb követelményeit a regátban is meghonosítja, 3 évi jogot, a jogvégzettséget, ügyvédielőlétséget, ügyvédi vizsgákat előírja. E javaslat törvényerőre emelése s végrehajtása után az erdélyi és regátbeli ügyvédek joggal működhetnek egyformán az egész ország területén.

oooooooooooo

— A kormány nem vásárolja a külföldön a lelt. Bucuresti. Bratiaru pénzügyminiszter hivatalosan cáfolja azt a hírt, hogy a kormány a külföldi piacokon a lelt összevásárolja, hogy ezáltal provokálja a lei javulását. (Rador.)

Osztrák irigység.

(Interpellációk a bécsi parlamentben.)

BÉCS. Az osztrák nemzetgyűlés tegnap délután a szociáldemokraták a nyugatmagyarországi határkiigazítás miatt interpelláltak. A felszólalók azt emelték ki, hogy a nemzetközi határmegállapító bizottság a legjobban termő, kitűnő szántóföldeket ítélte oda Magyarországnak. E területek tulajdonosai Frigyes főherceg és a Batthyány-család. Felhozták azt is az interpellálók, hogy az Ausztriából kiutasított Frigyes főherceg a kormány engedélyével utazgat Ausztriába. Frank alkancellár válaszolt az interpellációkra és kijelentette, hogy a nemzetközi határmegállapító bizottság döntése sem a magyar, sem az osztrák kívánságoknak nem felel meg és nemcsak az osztrák, hanem a magyar delegátusok is ellene szavaztak.

Anarchisták a bolsevizmus ellen

(Elítélik az orosz rémuralmat.)

Genf. Az anarchisták kongresszusára gyűltek össze a napokban Saint-Imierben. Ötven esztendővel ezelőtt ugyanebben a városkában tanácskoztak az anarchizmus hívei. A mostani kongresszuson főbbára azok vettek részt, akik a különböző országokból Svájcba menekültek. A többi állam „elvtársai” közül csak a francia és olasz anarchisták képviseltették magukat. Különböző kérdések tárgyalása után szóba kerültek a szovjet garázdálkodásai.

— Amit a moszkvai kormány művel — így szól többek között az erre vonatkozóan elfogadott határozati javaslat — az minden ember felfogással ellentétben van. A bolsevikok oly kegyetlenül és irgalmatlanul üldözik az anarchistákat, hogy ebben a tekintetben messze felülmulják még a cári kormányokat is. A kongresszus élesen elítéli ezt az eljárást s ha annak ideje elérkezik, élni fog a megtorlás jogával.

Az anarchisták ezután a fomba lajárték örömeinek áldoztak. A járték 600 lírát jövedelmezett. Ezt az összeget Malateste olasz delegátusnak adták át, hogy a börtönben levő elvtársak sorsán könnyítsen vele. Amikor véget ért a kongresszus, a szállótulajdonos, akinek a termében az anarchisták tanácskoztak, megkönnyebbülten sóhajtott:

— Hála Istennek, csak hogy elmentek ezek az „urak”.

De megkönnyebbültek a külföldi delegátusok is, minthogy valamennyien utlevél nélkül tartózkodtak Svájcban. Ennek a svájci hatóságok nesztét vették s a rendőrség éppen be akart nyomulni a tanácskozó terembe, amikor megtudta, hogy a kellemetlen vendégek sietve eltávoztak.

Az Astra-gyári lopások. Szenzációs letartóztatások várhatók.)

Jelentette az Aradi Közlöny, hogy az Astra gyárban nagyszabású lopásokat fedezett fel az aradi államrendőrség. A nyomozást Dragich Aurél detektív főnök és Köhler detektív folytatják. A vizsgálat még nincs teljesen befejezve, de már előre is látható, hogy szenzációs eredménnyel fog járni. Kiderült, hogy a tolvajok értékes sárga és vörös réz tárgyakat lopkodnak már hat hónapja. Eddig tizenhat Astra gyári tanulót tartóztattak le, akik beismerték a lopásokat. A tanulók, akik mindnyájan kiskorúak, elmondották, hogy szá-

Véres összeütközés

a nápolyiak és a fascisták között

Távirati jelentések alapján beszámolt az Aradi Közlöny arról, hogy a fascisták Nápolyban kongresszust tartanak, amelyre Olaszország minden részéből mintegy százötvenezer felfegyverzett fascista sereglett egybe. Az olasz kormány kirendelt ugyan katonaságot a rend fenntartására, de alapos volt a gyanu, hogy az összeütközés a fascisták és a nápolyiak között elkerülhetetlen. Egy ma érkezett római távirat már hozza is az összeütközés hírért. A távirat elmondja, hogy Nápoly lakossága és a felfegyverzett fascisták között összeütközésre került a sor, amelynek során tizenhat ember megsebesült. A nápolyiak ezzel a kiáltással tüntettek:

— A kormány nem Rómában, hanem már itt van!

Mussolini, a fascisták vezére kijelentette, hogy a kormány választhat: vagy átengedi a hatalmat a fascistáknak, vagy ezek, ha kell, erőszakkal veszik át a kormányt és Rómába vonulnak.

Ta-toa, a táncok tánca...

(A simmy halálhíre érkezik Párisból.)

A metropolisokban egész nyáron az új tánc-kreációk esélyeit számítgatta a táncolni vágyó fiatalság. Az a lán, amelyet a simmy idézett elő tavaly, egy kicsit talán alább hagyott s hogy ma már nem népszerű Párisban, azt nem annak köszönheti, hogy megunták, nem szép, nem kellemes, hanem egyszerűen azért; mert megérkezett az új tánc, amely ép úgy mint a simmy, pár nap alatt meghódította Páris.

Tavaly, mint egy vonagló hisztérika, úgy rángott az egész világ a simmy darabos ütemére. A szorosan összesimult pároknak nagyon megfelelt ez a modern ideg-sókk, hiába volt az „öregek” minden ellenvetése, csak „a legszebb tánc a simmy” ezt hordta a tavalyi csipős, téli szél a tánciskolákból, zsurokról, lebujaokból és minden lokálból, ahol csak táncoltak az emberek. De itt van már az új tánc: a Ta-toa. A vanstep, fox-

mos mozdonyhoz szükséges armatúrát hordták el, amelyeket öt aradi kereskedő vásárolt meg tőlük. A lopásokat vallomásuk szerint úgy hajtották végre, hogy a gyárnak egy mellékhelyiségébe hordták naponta és a munka befejezése után egyrésze a fiuknak hazavitte a lopott dolgokat és otthon összegyűjtötte, a másik része naponta eladta az összeszedett értékeket. A kihallgatások éjjel-nappal folynak és előreláthatólag az összeszedett adatok alapján szenzációs letartóztatások várhatók.

trott után most a simmy a harmadik tánc, amely tiszavirág életével ha ideig-óráig is, de szint, kedvet, meleget varázsolt a fiatalok életébe.

Budapestien láttuk az ősz elején egyik legelőkelőbb belvárosi kolonban a megcenzurázott simmyt. Ne kívánják látni. Még a zenéből is hányzik az a bizonyos lendület, amelyet hallva rángatózni kell. Ott az „öregek” simmy gyűlölete győzött és a cenzurázott simmy nem kellene senkinek. Közben, míg a simmyvel ez a kellemetlenség történt, egy pajkos francia tengerész-hadnagy — így van megírva a párisi lapokban — a messzi Japánból behozta az új táncot: a Ta-toa-t. Valami tea-házban láthatta, vagy japán főúri hölgyek lejtették a lampionos kertekben, nem árulja el a kis hadnagy, de már a párisi felső tízezer — akiknek bemutatta a táncot — magáénak vallotta és az édeskés keleti zenére már táncolják is.

Szóval a simmynek vége. A Ta-toa lépett az örökébe, amely méltóságteljes gavott és menüett lépések keveréke, sikkes, szolid tánc. A nevét a francia hadnagy adta neki, talán egy kicsi japán lány exotikus nevét takarja e különös szó... Párisból bizony a simmyt száműzték, talán már Bécs, Berlin Budapest is befogadta. S ha már a Szajna-parti Páris szépei bódítanak a különleges világitást igénylő Ta-toa-tól, akkor rövid időn belül hozzánk is el fog érkezni.

Német koalíciós kormány.

Románia pénzt kap Németországtól. — Konferencia a márka stabilizálására.

BERLIN. A helyzet javult és azt hiszik, hogy a kormánynak koalíciós kormányra leendő átalakulása válság nélkül is konszolidálni fogja a belpolitikai helyzetet. (Rador.)

BUCURESTI. A román kormány intervenciójára a szövetséges kormányok elhatározták, hogy a Németország által fizetendő kártérítési összegből 24 millió arany-márka kártérítés jut Romániának. A kormány ezen összeg fejében mozdonyokat és vasúti kocsikat akar vásárolni. E célból egy bizottság utazott Wiesbadenbe. (Rador.)

BERLIN. A jóvátételi bizottság egy hétig marad a német fővárosban, ahol tárgyalni fog a nagybankok, nagy iparosok és nagy kereskedelmi vállalatok képviselőivel. (Rador.)

BERLIN. A német kormány országos pénzügyi szakértő bizottságot hívott meg a márka stabilizálásának ügyében tartandó konferenciára. (Rador.)

Hogy áll a leu?

Október 26-án fizettek 100 lelért:

Párisban 9.20 frankot
Zürichben 3.70 frankot.
Budapesten 1650 koronát
Berlinben 2935 márkát
Bécsben 49000 koronát

EZ ARADI!

Levél Link kárpitoshoz.

Mester,

Önöknél, Linkéknél, beömlött a kárpitos-műhely mennyezete, a Háltéren, a Fink-házban. Az isten különös intézkedését látom már abban is, hogy Ön, a Link, a Finknél lakik. Majdnem operett cím ez, így: Link et Fink, zenéjét szerzte Lincke, a főszerepben Inke. Ön, a Link: tisztességes kárpitos. De az Ön tisztességes mennyezete: link. Ne ijedjen meg, mester, hogy a mennyezete bedőlt. Ön ne dőljön be. Ez még nem jelenti azt, hogy a ház maga, mint épület, be fog dőlni. Egyelőre csak a plafontól van szó. De ebből az alkalomból van néhány meleg szavam Önhöz.

Ne hívjon szakértői bizottságot. Én ismerem az álmoskönyvet és tudom, hogy a szakértői bizottság tüzvész jelent. Ne keressen más lakást sem. Az a nézetem, hogy Ön elég előnyös helyzetben van több aradi bajtársával szemben. Önnél csak a mennyezet dől be. Ne keresse ennek a bedőlésnek az okait. Itt Aradon földalatti erők működnek, már Cholnoky, a geológus is megmondta. Ne legyen elkeseredett. Ne ölje meg a kisvasut mozdonyvezetőjét, aki egy fixizetési, családosi gépész és nem tehet róla, hogy alattunk a kisvasut miatt reszket a pokol. Azonkívül Cholnoky blamáta magát, mert a Háltéren nem is jár a kisvasut. Talán — a Háltérről lévén szó — sok a talajvíz a Fink-ház alatt... Néha a talajvíz is fölszivódik, mint ahogy a kapanyél is elsül. Az ilyen fölszivódásban is mindig elsül — a fal.

Viselje a sorsát megadással, új lakást ugyse kap és ami van, az ugyis be fog dőlni. Egyetlen megoldás van. A szögesládából vegyen egy kampósszöveget. S a legközelebbi repedésnél illessze be a falba. Az a fal még kibírja önt, ha ön nem bírja ki a falat. Emelje szemét az Ég felé és platonolja meg tanácsaimat.

Koszorukat mellőzve, hive:

(E. t.)

HIREK.

Elítélt hírlapíró.

(A magyar nemzet ellen vétkezett.)

BUDAPEST. Barabás Gyula hírlapíró a „Népszava“ június huszonötödiki számában „A toloncházi állapotok“ című cikkében azt írta, hogy a foglyokat ütök és éhezették. A Népszavát annak idején elkobozták és megindították az eljárást a cikk írója ellen. A törvényszék hetven tanút hallgatott ki ebben az ügyben. Barabás bizonyítási kérelmét a vádtanács elutasította. A mai főtárgyaláson a vádlott kijelentette, hogy a cikket meggyőződésből és közérdekből írta és újabb hatvanöt tanút jelentett be bizonyításra. A bíróság ismét elutasította a bizonyítást kérő eljárást. A vád- és védbeszédek elhangzása után Felföldy ügyész a védőbeszédre válaszolva kijelentette, hogy a vádlott a magyar állam és a magyar nemzet ellen vétkezett és nincs az istennek az az ítélete, a mellyel e vádak alól felmenthetnék. Rövid tanácskozás után kihirdették az ítéletet, amely Barabás Gyulát bűnösnek mondta ki és a magyar állam és nemzet megbecsülése elleni vétség miatt egy évi és hét hónapi fogházra, három évi hivatalvesztésre és tízezer korona pénzbüntetésre ítélte. Az ügyész súlyosbításért felelt.

A német lapok megmentése. A porosz országgyűlés főbizottsága csütörtöki ülésén elhatározta, hogy az országgyűlésnek minél sürgősebben olyan előterjesztést tesz, amelyekkel a német sajtót a fenyegető összeomlástól meg lehetne menteni. Erre vonatkozólag a következő javaslatot tették: 1. Bocsásson az állam papírszükségleteik beszerzése céljából megfelelő hitelt a lapok rendelkezésére. 2. A papír előállításához szükséges nyersanyag ugyancsak mérsékelt áron bocsátandó a lapvállalatok rendelkezésére. 3. Hason oda a bizottság, a kormánynál, hogy a papírárak hivatalosan megállapíttassanak. 4. Könnyítések az adózás terén. 5. Az újságpapírnak a B) osztályból a D) osztályba való helyezése. 6. Mindezek a könnyítések a szaksajtóra is terjedjenek ki. Itt említjük meg, hogy a Németországban beállott gazdasági válság következtében 283 lap és folyóirat szűnt meg. (Rador.)

Egy tudós tragédiája. Weimar. Rade Wilmos, az ismert Goethekutató ma egy hadirokkantat akart felsegíteni a villamosra. A tudós a villamos kerekei alá került, amelyek megölték.

Visszaadott trafikengedélyek. Annak idején megírta az Aradi Közlöny, hogy a pénzügyminiszterium felülvizsgálta a trafikengedélyeket és több aradi trafikárustól megvonta az árusítási engedélyt. A trafikosok kérvényezték a pénzügyminisztertől az engedély visszaadását. A miniszter a következő kereskedőknek továbbra is engedélyezte a trafikárusítást: Altmann Ignác, Halász János, Berkó Adolf, Baumann Ignác. A pernyávai szövetkezet, Bauer Gyula, Deuts Simon, Dragomir Gyula, Joanovits Sándor, Kohut Béla, Lukács Lajos, Nagy István Palotás Antal, Rosenfeld Jakab, Renk János, Schubert Józsefné, Török Pál, Ungermann Ede, Stern József, Gelb Bernát és Haász Emil.

Acsev. részvények az antant kezén.

(A német részvényesek átadták a reparációs bizottságnak.)

Berlini távirat jelentette, hogy Stinnes Hugó megvásárolta a Berliner Allgemeine Handelsgesellschaft részvényeinek egy harmad részét. Tudomásunk szerint a Berliner Allgemeine Handelsgesellschaft birtokában az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak részvényei is voltak. Az Aradi Közlöny munkatársa ma kérdést intézett az Acsev vezérigazgatójához, Koromzay Frigyeshez aziránt, hogy megvannak-e még a német vállalat birtokában az általa annak idején jegyzett Acsev részvények? Koromzay Frigyes vezérigazgató a következőket mondta munkatársunknak:

— Nem tudom hamarjában pontosan megállapítani, hogy a Berliner Allgemeine Handelsgesellschaft mennyi Acsev részvénye volt. Annyi azonban bizonyos, hogy nemcsak ez a cég, de egyetlen német vállalat sem részvényese már az Acsevnek. Ugyanis a békeszerződés szerint a németek

Ellenőrzik a külföldre utazókat. A határállomások vámhivatalai utasítást kaptak, hogy jegyzéket vezessenek a határt átlépő személyekről és hogy azt a névjegyzéket küldjék be a vámügyek vezérigazgatóságának Bucurestibe, mely e jegyzékek alapján meg fogja állapítani, kik azok, akik rendszerint külföldre utaznak.

Az első német vasúti vonal becsüztette üzemét. Miként a Berliner Lokalanzeiger Nürnbergből jelenti, a Ludwigbahn, az 1834-ben első német vonalnak épült vasút, mely Nürnberg és Fürth között közlekedett, meg nem felelő jövedelmezőség miatt becsüztette üzemét.

Ingóságait külföldről Romániába vagy innen külföldre gyorsan és olcsón szállítja az „Internationale“ szállítványozási vállalat Arad, Str. Colonel Pirici (Vörösmarty-u.) 3., I.

Halálozás. Kiss Gyula főmozdonyvezető f. hó 26-án 48 éves korában elhunyt. Temetése 27-én d. u. 4 órakor lesz Str. Kogalniceanu (Mikes Kelemen-u.) 13. sz. házból.

Átutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

Egy betörő-duett vége. Az aradi törvényszék előtt ma két aradi betörő felelt a régi bűnökért. Popp László és Szelezsán Juon többszörösen büntetett előéletű egyének egymásután törték be ez év januárban Palkovics Andrásnál, Thaub Mórinnál és Lengyel Lőrincnél. Ezenkívül is több kisebb betörést követtek el, mintegy 50.000 lei értékben. Taubékat teljesen kifosztották, még ruhájuk se maradt. A betörő-duett két előadó művészt ma az aradi törvényszék elítélte. Pop László 3 évi, Szelezsán két évi fegyházat kapott.

Öthónapi fogház — 7000 leiert. Zsigován Miltvoj nádasi lakost ma az aradi törvényszék vonta felelősségre azért, mert a rábizott kulcsok használatával visszaélve, betört a gazdájához és a kulccsal egy pénzszerkeznny nyitott fel, amiből 7000 leit ellopott. A törvényszék öt havi fogházra ítélte el.

Birtokában lévő összes részvényeinket a reparációs bizottságnak kellett átadni és ezek a részvények ma már mind az antantállamok tagjaiból alakult reparációs bizottság kezében vannak. Az Acsevnek 173 ezer darab részvényéből mintegy ötvénezer darabot jegyeztek a német vállalatok és a részvényeknek így most közel egy harmad részét az antant bírja. — Nem valószínű, hogy német részvényeseinket részvényeik lefoglalásából kifolyólag kár érte volna. A részvényeket a német jóvátéti számlára vették át és a német állam köteles kártalanítani a részvénytulajdonosokat.

A német pénzfejedelem, akinek terjeszkedéseiről nap-nap mellett beszámolnak a napilapok, a Berliner Allgemeine Handelsgesellschaftnál vállalt érdeklődése révén tehát semmiféle nexusba nem jutott az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutakkal.

Benes védi Ausztriát. Prága. Benes a parlamentben Ausztria ügyéről szólva, kijelentette, hogy Ausztria fennállása az összes osztrák pártok érdeke. Csehszlovákia nem fog pénzügyi ellenőrző bizottságot Bécsbe küldeni, mert ezzel nem akarja megsérteni Ausztria szuverenitását. (Rador.)

Öngyilkos lett, mert fel akarták jelenteni barátnőjét. Különös öngyilkossági kísérlet történt tegnap délután Aradon. Bodea Mária cselédleány a Str. Biharului (Nagyváradi-uton) levő ház egyik lakójánál már évek óta szolgál. Tegnap délután hangos sikoltozással rohant gazdájához és elpanaszolta, hogy egyik barátnője cselédkönyvét és ruhaneműjét ellopta. A kétségbeesett leányt a rendőrségre küldték, hogy tegyen feljelentést. A leány azonban kijelentette, hogy inkább meghal, minthogy feljelentse legjobb barátnőjét. Erre a gazdája akarta a tolvajt feljelenteni és amikor Bodea Mária meglátta, hogy a rendőrségre indul, elkeseredésében a nyitott kut felé rohant és belevetette magát. A szerencsétlen leányt élve sikerült kihuzni a kútból, azonban súlyos sérüléseket szenvedett. Az előhívott mentők Bodea Máriaat be szállították a kórházba.

Tuberkulózis elleni egyesület hangversenye közbejött akadály miatt október 31-én, kedden este 8 órai kezdettel a Kulturpalotában tartatik meg.

Székudvar rom. kath. iskolaszéke a fegyelmi szabályok 6 paragrafusának 6) pontja értelmében felhívja Neumann Ede kántortanítót állására 8 napon belül visszajönni.

Betörés. Novák Julia Str. Barbu Delavrancea (Lahner György-utcai) lakos ma feljelentést tett a rendőrségen, hogy lakásába betörték és 600 lei értékű fehérneműt vittek el. A rendőrség megindította a nyomozást.

A német barát Lloyd George.

LONDON. Lloyd George a nemzeti liberálisok összejövetelén beszédet mondott. A jóvátételről beszélve azt mondta, hogy Németországra nem szabad olyan fizetési terhet rakni, amely felülmúlja teljesítőképességét. Olyan terhet kell csak követelni, amelyeket teljesítő képessége határain belül meg is kell fizetnie. Az az álláspontja, hogy mérsékeljék Németország fizetéseit, azonban nem kizárólag Anglia rovására. Az nem járja, hogy Anglia teljesen megfizesse amerikai adósságait, Németországtól és Franciaországtól azonban semmit se követeljenek. Az Oroszországgal kötött paktum lejáratában van, követeli a paktum megújítását és azt, hogy ez általános békére vezessen, amely egész Európát átöleli. Bonar Lawot nem akarja reakcionáriusnak nevezni, de olyan embereket lát exponált állásokban, akik azok. Curson kijelentette ugyan, hogy nincs reakciós veszély, de Cursonban sohasem látott védő bástyát a reakció ellen. Ezért az alsóházban megfelelő csoportot kell szervezni, amely lehetetlenné teszi a kormánynak, hogy Angliát akár jobbra, akár balra szélsőségekbe vigye.

LONDON. Eddig 425 hivatalos unionista jelölt van, köztük három asszony. A király egyébként ma aláírta a parlament feloszlásáról szóló dekrétumot.

Be akartak törni a Liga üzletébe

Az Ortutay-palotában levő vendéglős feljelentést tett a rendőrségen, hogy üzletét az éjszaka fel akarták törni. A rendőrségi nyomozás a betörési kísérlettel kapcsolatban érdekes adatokat derített ki. Tegnapelőtt délután egy magas fiatalember állított be az Ortutay-palotában levő Liga-helyiségébe, amelyet egy bezárt ajtó választ el a vendéglőtől. A fiatalember egy félkiló cukrot kért és miközben a cukrot kímérték, alapos szemügyre vette az elválasztó ajtót. A kiszolgálónak feltűnt a fiatalember különös viselkedése és említést is tett róla a Liga vezetőjének. A férfi tegnap ismét félkiló cukrot vásárolt. Viselkedése még gyanúsabbá vált, mert az ajtót megvizsgálta és egy darab papírra rajzokat csinált. A Liga üzletében elhatározták, hogy ma délelőtt jelentést tesznek a rendőrségnek a különös viselkedésű fiatalemberről. Ma reggel a vendéglő tulajdonosa észre vette, hogy valaki az éjszaka be akart törni üzletébe. Az ajtót álkulccsal próbálta kinyitni s miután ez nem sikerült, feszítésvással próbálkozott. De ugyilátszik valaki megzavarta munkájában s így tett nem hajthatta végre. A rendőrség valószínűnek tartja, hogy a betörést kísérletező azonos a ligában megfordult fiatalemberrel, aki az elválasztó ajtón keresztül akart a Liga helyiségébe jutni és azt kirabolni. A rendőrség ezen az alapon indította meg a nyomozást.

Az orosz fogoly büne.

(Éjszakai botrány és verekedés.)

Egy Aradon maradt orosz fogoly ittasan állapotban tegnap éjszaka véres kimeneteli botrányt rendezett a Calea Banatului (Asztalos Sándor-utcai) házban levő lakása előtt. Sixtus Musinik orosz fogoly ittasan ment haza tegnap éjszaka és a csengetésre kaput nyitó házmestert minden előzetes szóváltás nélkül megtámadta és agyba-föbe verte. A megrémült házmester segítségkérésére elősietett Mánya György rendőr, akit a fel-dühödött ember egy félkilós vasdarabbal fején sújtott. A rendőrt elborította a vér és a hatalmas ütéstől elszédülve terült el a földön. Az italtól deliriosus orosz fogoly nekirohant a földön vérben fetrengő rendőrnek és a nála levő bottal ütni kezdte. Mánya György közben magához tért és a nagy lármára elősiető emberek segítségével ártalmatlanná tette Sixtus Musiniket a rendőrségre. Az orosz fogoly ma reggelre kijózanodott és vallomása szerint nem emlékezik az éjszaka történetekre. A rendőrség Sixtus Musinik ellen utcai botrány okozása és hatósági személy elleni erőszak büntetése miatt megindította az eljárást.

oooooooooooooooooooo

A szép leány fényképe.

(Felbontott eljegyzés egy képes lap miatt.)

Budapest. A Párisi Nagy Áruház szép női fejekről fényképfelvételeket készítettett, a fényképfelvételeket sokszorosította és a reprodukciókat mint levelezőlapokat hozta forgalomba az áruház eláruló helyiségeiben. A fényképfelvételekhez szükséges szép női fejeket oly módon szerette meg az áruház igazgatósága, hogy főleg varróleányoknak ingyen fényképfelvételeket készítettett anélkül, hogy közölte volna a modelljellel, hogy milyen célból készíti róluk az ingyen fényképeket. Így került forgalomba Püspök Erzsébet varró nő arcképe is egy levelezőlapon. Egyszer a varró nő völegénye véletlenül éppen egy olyan levelezőlapot kapott, amelyen menyasszonya arcképe volt látható. A völegény ezen annyira felbőszült, hogy azonnal felbontotta az eljegyzést. Püspök Erzsébet erre bepörölte a Párisi Nagy Áruház tulajdonosait kártérítést követelve tőlük azért, mert házassági kilátásait arcképének levelezőlapon való forgalombahozatalával megsemmisítették. Most tárgyalják az ügyet és a bíróság a mai tárgyaláson helyt is adott Püspök Erzsébet követelésének. A Párisi Nagy Áruház tulajdonosait 400 leí büntetésre, 20.000 korona kártérítés és 5000 korona perköltség megfizetésére ítélte.

Csődöt mondott a lisztrendelet.

(Nem lehet maximális áron vásárolni. — A pékek beszüntetik üzemiüket.)

Még a múlt hónapban jelent meg Aradon az a kormányrendelet, amely szeptember hetedikéről maximálta a liszt és kenyéráraikat. A rendelet a főpolgármesteri hivatalhoz érkezett azzal az utasítással, hogy a malmok és pékek a raktáron levő készleteiket a régi áron adhatják el és készleteik eladását követően kizárólag a maximális áron vásárolhatnak és árusíthatnak. Tegnap a városhoz újabb kormányrendelet érkezett, amely értesítette a főpolgármestert, hogy szigorúan életbe kell léptetni a szeptember 7-iki maximális rendeletet, mert elég idő volt arra, hogy a malmok és a pékek a raktáron levő készleteiket a régi áron eladhas-sák. Az aradi pékmestereket és környékbeli malmokat igen súlyosan érintette ez a szigorú rendelkezés, mert kénytelenek voltak állan-dóan új készleteket beszerezni a régi magas áron, annál is inkább, mert teljesen kilátástalan volt az, hogy maximális áron vásárolhassanak búzát a termelőktől.

Az aradi pékmesterek ma délelőtt küldöttségileg keresték fel dr. Robu János főpolgármestert és elmondták, hogy a maximális rendeletet teljesen lehetetlen végrehajtani, mivel nincsen egyetlen malom Aradmegyében, sőt Erdélyben sem, amely maximális áron volna képes lisztet szállítani. A Regáltól esetleg tudnának az előírt áron lisztet beszerezni, de amikor az Aradra érkezik, a szállítási költségek következtében sokkal magasabbra emelkedne az ára, mint az Aradon és a környéken beszerezett liszté. A főpolgármester ma délutánra értekezletre hívta össze a pékeket és az érdekelteket aradi malomtulajdonosokat, azonban a tárgyalások nem vezettek eredményre és azok befejezését holnapra halasztották.

Illetékes helyen érdeklődésünk re kijelentették, hogy a kormány maximális rendeletét Erdélyben, tehát Aradon és a megyében is teljesen lehetetlen végrehajtani, így a rendelet csődöt mondott. A rendelet szerint nagybani eladásnál a fehér lisztet 5.50, a barnalisztet 3.20 leire maximálta a minisztertanács. Szóval a kormány kétféle liszt árusítását engedélyezi. Ezzel szemben az összes malmok három féle liszttel vannak felszerelve. A három órlett lisztet átlagos áron a mai napig 6.05 leiert adták. A mai napon értesítést kaptak a pékek, hogy a malmok ezentúl a mul-tás lisztet 6.90, főzölisztet 6.30 és a kenyér lisztet 5.50 leiert adhatják. A pékek kötelesek a lisztet a következő arányban vásárolni: 25 mázsa nulfás, 25 mázsa főző és 50 mázsa kenyérlisztet. Így a háromféle lisztnek átlagos ára a mai nap-tól kezdve 6.10 leire emelkedett. Az aradi pékmesterek kijelentet-

ték, hogy abban az esetben, ha a kormány ragaszkodik a maximális liszt- és kenyéráraik betartásához, kénytelenek lesznek üzemiüket, beszüntetni. Elsősorban azért, mert a malmoktól már előzőleg is azt a felvilágosítást kapták, hogy semmi esetre se lehetséges a lisztet maximális áron adni, másodsor pedig azért, mert a maximális áron árusított kenyérre ráfizetnek. A végleges döntést a malomtulajdonosok és a pékek holnapra várják és hogyha a főpolgármester ragaszkodik a maximális áron való árusításhoz, holnaptól kezdve az aradi pékek bezárják üzemiüket és beszüntetik az árusítást.

Irodalom, művészet

* **Heti műsor.** Péntek: Orfeusz a pokolban, B. bérlet. Szombat: Hét órai kezdéssel Böregér, C. bérlet. Tíz órai kezdéssel: Fifi, bérletszünet. Vasárnap délután: Utahi lány; este: Böregér, A. bérlet.

* Az államtitkár ur. Ma este jubiláris előadásban, némileg finnepi formák között, Bisson kitünő bohózatát játszotta az aradi vigjátéki együttes. A szerep, amely a darab középpontjából sugárzik szét és viszi sikerre mindig ezt a — kicsit már megkopott — ötletességű komédiát, Szendrey Mihály kezében volt. Derűs és fölényes humora, csillogó és rutinos játéktudása, karakterisztikus megjelenése: mind olyan értékek, amik a régi és kipróbált színeszi eszközök érvényességét jelentik. Járhat ma új utakon az alakító művészet, kereshet megnyilvánulásainak különös és groteszk formákat is: az új színészi meglátások mellett sohasem homályosodik el a régi, mint ahogy Petőfi nem halványul Ady mellett, vagy ahogy egy Tintoretto-angyalról nem feledkezik meg akármilyen forradalmi vágású piktor. Szendrey színpadot uráló tehetsége mellett az egész vigjátéki személyzet igyekezete avatta meleg és sikeres esté a mai jubiláris „Államtitkár ur“-at. (f. t.)

* **Megalakult az aradi írók Ady-tömörülése.** Az aradi írók és művészek Ady-tömörülésének mai megbeszélő értekezlete kimondta a tömörülés megalakulásának szükségességét. Az értekezlet delegálta az alakuló gyűlés előkészítő bizottságát, amelynek tagjai: Nagy Dániel, Zima Tibor, Szendrey Mihály, Fekete Tivadar, Major Béla és Olasz Pál dr. lettek. Az alakuló gyűlést az előkészítő bizottság fogja egybeihívni és tisztikart is akkor választanak.

* **A Raguza hercege premierje.** Budapest. Tegnap mutatták be a Városi színházban a „Raguza hercege“ című operettet, amelynek zenéjét Bus-Fekete László írta, zenéjét pedig Jeszenszky Gyula komponálta. A kritika a librettót érdektelennek tartja és humorát parlaginak mondja, ellenben a zene előnyeit elismeri.

* **A színházi iroda hírei.** Az Orfeusz a pokolban című Offenbach-operettet a közönség óhajára az igazgatóság péntek este is műsorra tűzte. Ma már csak korlátozott szám-

ban állnak jegyek a közönség rendelkezésére. A darab a régi szereposztásban kerül színre péntek este is. A vezető szerepeket Horváth Mici, Halmos Mici, Balogh Böske és Galetta Ferenc játsszák. — Nagyszerű meglepetéseket hoz a Fifi szombat esti előadása az aradi közönségnek. A darab rendezését Galetta Ferenc vállalta, aki az eredeti párisi bemutató instrukciói szerint rendezte az operettet. Külön szenzáció számba mennek Balogh Böske toalettjei. A művésznő ez alkalommal különös tervezésű ruhákat készítettett. Xiländerosz herceg szerepét Galetta Ferenc kreálja, aki ezt a szerepet a budapesti Blaha Lujza-színház százötven előadásán vitte sikerrel. A többi főbb szerepeket Halmos Mici, Faludy Károly, Sebestyén Jenő és Selmezy Mihály játsszák. A darab második felvonásában a színház balettkara táncot lejt. Az előadásra a jegyek elővételben a színházi pénztárnál kaphatók. A Fifi előadása este tízkor kezdődik s ezt a rég nem látott Böregér operett reprize előzi meg. A Böregér előadása hét órakor veszi kezdetét. — A Böregér vasárnap este is műsoron van. — Mérsékelt helyárak mellett játsszák vasárnap délután az Utahi lányt.

Moz!

* A „Hindu siremlék“ második része az Apolló színházban újra premierként hatott. Új izgalmakat hozott és új gyönyörűséget és az első résztől függetlenül is teljes egészét nyújtott. Rohanó történetek és álomképszerű szépségek, a szereplők önmagukat felülmúló teljesítménye sohasem látott arányok szédüllete, valósággal megrázó erővel hatnak a nézőre. A széke szépségű Mia May mellett a drámai forróságú Putty Lia merőben más koloritu és mélységű tehetsége, a többi világhírű szereplők nagyszerű hozzájárulásával együtt a legszebb művészi egészet nyújtják. A délutáni előadásokra még a legjobb jegyek is kaphatók és az igazgatóság kéri a közönséget, hogy a saját kényelme szempontjából a délutáni előadásokat is látogassa.

* Az Uránia színházban a „Halálarcu ember“ ma, pénteken utoljára megy. Mindszenty Mária végtelenül finom bája olyan fantasztikus kontraszt a „Halálarcu ember“ iszonyu kreatúrája mellett, a mesésövés mélységes emberi dokumentumokból fakadó finom szála és a rendezés mesteri volta különleges élvezetet szerez a közönségnek és meg kell állapítanunk, hogy az Apolló világvárosi nivóju műsora mellett, az Uránia sem marad el semmivel.

* **Nagy művész-est Lippán.** Folyó hó 28-án, szombaton, a Központi szálloda termében nagy művész-estélyt rendez Lippán a „Placátum“ reklámvállalat, mely az előjelekből ítélve, elsőrangúnak ígérkezik. A művész-estélyen fellépnek: Várady Margit operaénekesnő, Joan Sirian román énekes, Gyözö Alfréd, a kedvelt aradi komikus, nemeskéri Orbán Ibi filmdiva, a budapesti Déci-filmgyár tagja és Unghváry Miklós, az aradi színház volt főrendezője, ki Petőfi és Ady verseket fog szavalni. Az est iránt a legnagyobb érdeklődés nyilvánul meg.

Ghica herceg és Bocskay István összeütközése a nők miatt.

Különös esetről számol be oradea-mareai (nagyvárad) tudósítók. A történet ott kezdődik, hogy a napokban a nagyvárad Park szállodában bérelt szobát Ghica herceg, volt párisi román követ és a menyasszonya, Athanasia Fina, a volt közlelémezési miniszter hűga. A herceg egy külön pavillonban kapott lakást, a menyasszonya a szálló főépületében. A bonyodalom ott kezdődött, hogy a herceg pavillonjához beosztott boy jejtette a portásnak, hogy Ghica látogatóba készül a menyasszonyához.

A szállodában igen nagy súlyt helyeznek arra, hogy a hölgyek és a férfiak csak a társalgóban találkozhassanak. Ghica herceget a személyzet megakadályozta abban, hogy meglátogassa a menyasszonyát. A herceg nyomban a rendőrségre ment. Tíz perc múlva ott állt az inspekciós rendőrtisztviselő előtt az egész hotelszemélyzet, a herceg és a menyasszonya. A rendőri beavatkozás jegyzőkönyvek felvételében történt meg, Ghicák visszatértek a Park-szállodába, de egyedül mégsem lehetek a szobában, mert a szállótulajdonos, Vaiszlovich Emil, parancsára a találkozásnak ismét a személyzet állta útját. A herceg és a hölgy erre kiköltöztek a hotelből. Egy újságíró fent járt Vaiszlovich Emilnél, aki az esetről így nyilatkozott:

— A palotát, — ahol most a hotel van, — Bocskay István erdélyi fejedelem építette. A hotel új benne, de a rend régi. Bocskay végrendeletében úgy intézkedik, hogy „itt különösen vigyáztassék arra, hogy idegen férfi idegen asszonnal össze ne jöjjön.“ Nekem kötelességem Bocskay végrendelete szerint cselekedni. Még Ghicákkal se tehettem kivételt.

Nagyváradon egyébről sem beszél most a társaság, mint Bocskay István és Ghica herceg a férjéről — 1922-ben!

Nétfőznapi gondolatok.

Házasembernek legényélet a gyönyörű, legénynek a házasság gyönyörű. És ha összecserélnék? Akkor is...

A feleséged mindig több embernek tetszik, mint a leányod...

Az élet háborújában a születés — sorozás, a kézfogó — mozgósítás, a házasság — hadüzenet, a válóper — fegyverszünet, a halál — békekötés.

Ha az én fiam a te fiad volna, mindjárt szebbnek néznéd és okosabbnak tartanád.

- TŐZSDETAVIRATOK. -

Zürichi devizajelentések:				Aradi kursusok:		
Oktober 26.	Nyitás	Zárlat	Tegnap	Oktober 26.	Mai	Tegnap
Bucuresti	—	—	8.60	Valuták:		
Berlin	0.12 1/2	0.12 1/2	0.12 37 1/2	Dollár	156.—	155.—
Newyork	548.75	551.—	548.75	Márka	0.05 1/4	0.04
London	—	2449.—	2434.—	Szokol	5.—	5.—
Páris	—	38.10	39.15	Dinár	2.25	2.30
Milano	21.80	22.70	22.17	Fr. fran	11.25	11.25
Prága	17.65	17.65	17.75	M. korona	0.06 1/2	0.06 1/2
Budapest	0.21 1/2	0.21 1/2	0.24 3/4	Kifizetések:		
Zágráb	2.225	2.225	2.20	Budapest	16.—	15.60
Vársó	—	0.045	0.045	Bécs	480.—	480.—
Bécs	0.00725	0.00725	0.0072	Berlin	0.03 3/4	0.03 1/2
bélyegz.	—	—	0.0078	Prága	5.10	5.—

A budapesti devizaközpont árfolyamai:			Bucuresti kursusok:		
Oktober 26.	Mai	Tegnap	Oktober 26.	Mai	Tegnap
Napoleon	9300	9300	Márka	0.04.10	0.04.30
Dinár	40—41.60	40.—41.60	Fr. frank	11.20	11.20
Amsterdam	988—1000	988—1000	Sv. frank	28.50	29.—
Bukarest	15.50—16.50	15—16	Szokol	5.05	5.—
Kopenhága	—	—	Dinár	2.40	2.30
Krisztiania	—	—	Dollár	156.—	154.—
London	11200—11500	11200—11500	Oszt. kor.	0.0025	0.0025
Berlin	0.67.60—70	0.67.60—70	M. korona	0.06 1/4	0.06 1/2
Milano	100—105	100—105	Kifizetések:		
Páris	178—183	180—185	Páris	11.10	11.05
Prága	80—84	80—84	London	700.—	695.—
Stockholm	673—688	663—678	Newyork	158.—	156.50
Zürich	462.50—477.50	462.50—477.50	Milano	6.50	6.50
Bécs	0.0845—855	0.0845—0.0855	Zürich	29.—	28.75
Szofia	15.50—16.50	15.50—16.50	Prága	5.10	4.98
Zágráb	10—10.40	10—10.40	Bécs	0.00215	0.0021
Newyork	2500—2575	2500—2575	Berlin	0.0338	0.0388
Vársó	22 1/2—24 1/2	0.22 1/2—0.24 1/2	Budapest	0.06 1/2	0.06 1/4

Közgazdaság.

Tovább emelkedik a lei.

A budapesti Devizaközpont ma ismét felemelte a lei árfolyamát. A zürichi tőzsdenyitástról és a záratról hiányzik ma a bucaresti jegyzés, de az utótőzsdén a tegnapiánál magasabban 3.70-en állott a lei. A párisi lei árfolyam is emelkedett, de ez a frank zürichi ujjabb esése folytán nem jelent áremelkedést. A lei zürichi francia frank-paritása 9.70, tehát jóval magasabb a Párisban jegyzett 9.20-as árfolyamnál. A francia frank ma egy svájci franknál többet esett Zürichben és vele együtt az olasz lira is lassan alábbmosódik. Az utolsó napokban 22.90 körül állott, ma csak 21.70 az értéke. A dollár, amely az utóbbi időben napról-napra emelkedik, ma Zürichben ugrásszerűleg 551-re emelkedett és az angol font is tovább javult.

Budapesti értéktőzsdenyitás. (Oktober 26.) Salgó 85000, Rima 11000, Kőszén 128000, Államvasut 28000, Cukor 134000, Olajipar 84 ezer, Ganz-Danubius 620000.

Budapesti értéktőzsdézárlat. (Oktober 26.) Magyar Hitel 8650, Osztrák Hitel 925, Salgó 94500, Rima 10750, Déli vasut 8000, Államvasut 27000, Kohó 35000, Atlantika 5575, Ganz-Danubius 570000, Kőszén 122000, Papír 37000, Földhitel bank 6650, Viktoria 50000, Kerhitel 1000, Kerbank 23500, Beocsini 40000, Uríkány 46500, Láng 11300, Schlick 6700, Brassói 23300, Zabolai 6700, Baróti 2975, Cukoripar 130000, Klótild 8600. Irányzat lanyha.

A Kereskedelmi Tanács ülése.

Ma délután öt órakor tartotta ülését az aradi Kereskedelmi Tanács (Sfatul Negustoresc) igazgató tanácsa a Fehér Kereszt diszter

mében. Ádám György elnök román nyelven, utána dr. Baross Lajos társelnök magyar nyelven üdvözölte a megjelenteket, majd De Vist Sándor titkár a bucaresti központ két levelét olvasta fel. Az első levél tudomásul veszi az aradi tanács megalakulását a másik levél felhívást tartalmaz aziránt, hogy a konstanzaai kamarai értekezlet határozatainak kivívására erőteljes akciót indítson az aradi Kereskedelmi Tanács. A levelek után az alapszabályok főbb pontjait olvasta fel a titkár. Ádám György elnök a piac kérdést vetette fel és az igazgató tanács tagjainak véleménynyilvánítását kérte. Több hozzászólás után az a nézet alakult ki, hogy nem szabad egy városrészt rovására egy más városrészt fejleszteni és a piac áthelyezése elleni akció mellé állanak. — Ádám György elnök indítványára felkérte a központot, hogy az aradi vám ellenőrzésére sürgősen jelöljék ki a delegátusokat a Kereskedelmi Tanács aradi tagjai közül. Faragó Rezső vezérigazgató hosszabb előterjesztést adott elő a kereskedők különböző sérelmeiről így többek között a rum és likörkereskedők sérelmeiről, a forgalmi adózaklatásokról, a be nem váltott koronák ügyében az árdrágitási bírságok előre való lefizetése ügyében, a vámnál történt rendelkezésekről. Feleltette, hogy a piac áthelyezése ügyében már a belügyminiszteriumban van a felbevezetés és indítványozta, hogy úgy az eddigi sérelmek ügyében, mint annak elérésére, hogy a hatóságok kereskedőket érdeklő ügyekben előzőleg hallgassák meg a kereskedőket. Halik József aradi ke-

reskedőt ma teljesen indokolatlanul és jogtalanul megsérítette egy ügyész. Emiatt testületileg panaszt emelnek. Több érdekes hozzászólás után az ülés hét óra után véget ért.

Magyarországon dolgoznak.

(A községi jegyzők az izgatás ellen.)

Budapest. Az egységes párt tegnapi szokásos összejövetelén a vidék hangulatáról számoltak be a képviselők. Elmondották, hogy a munkanélkültség az utóbbi hetekben lényegesen enyhült főként annak következtében, hogy a kormány megindította a közmunkákat azokon a vidékeken, ahol a földmunkások kenyértelenek. Főleg az ármentesítő és vízszabályozási munkálatok vannak folyamatban és ezek az intézkedések serkentően hatottak az emberek munkakévére, főként az a körülmény, hogy a kormányzó által megindított segélyakcióból csak azok kapnak gabonát, akik dolgoznak. A hangulat most már azokon a vidékeken is jobb, ahol erős az agrárszociálistizmus. A pécsi főispán azt a jelentést tette, hogy a baranyai szénbányákban emelkedett a termelés.

Gróf Bethlen István miniszterelnök közölte, hogy a nemzetgyűlést november 15-re hívják össze és ezt megelőzőleg kerületében. Hódmezővásárhelyen nyilatkozik a parlament munka-programjáról.

Budapest. A községi jegyzők országos egyesületének közgyűlésén állást foglaltak az államosítás ellen. Ezután beszámoltak a falu hangulatáról, amelyet a szociálisták izgatás és a destrukció sajtó erősen igyekszik átfőrnálni. Hibáztatják, hogy a parlamentben egyesek forradalmi hangulatról beszélnek, holott mindeztideig rend és nyugalom van a falvakban. Indítványt fogadtak el, amelyben kimondták, hogy a falu társadalmi rendjének védelmét, a nemzeti hangulat kialakulását, a destruktív törekvések megállítását minden községi jegyzőnek és községi alkalmazottnak kötelességévé tesszik. Azután megválasztották a tisztviseleit. Elnök lett dr. Koncz János volt dicsősöntmártoni helyettes polgármester, pénztáros pedig Vargha Károly, volt nagyselyki főjegyző.

A szerkesztésért:

KÁROLY JÓZSEF
tel.

Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

PYRAM a mai kor legtökéletesebb cipőkrémje!
Figyelje meg tisztító hatását! Kérjen kifejezetten „PYRAM“-ot.

Utlevelekre vizumot 55.— Leiért legpontosabban leggyorsabban a „Kelet“ hírlapiroda szerez

Aró hirdetések.

Ünivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.
Minden szó hirdetésre 1 lej,
Vastagabb betűvel 2 lej.
A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
A legkisebb hirdetés ára 10 szövegig 10 lej.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelzés.

PALY Hacsak lehetséges, már második-kas éjjel érkezzen hozzád. Varj. Cím: 5175

Alkalmazás.

NOUS CHERCHONS UNE GOUVERNANTE cultivée et moyen âge, chez une fille adulte La science parfaite de la langue Française est nécessaire. Ce, qui eustruit le piano et la langue Anglaise, sera intéresser en avantage. Les offres avec les prétentions sous le devise „Cultivée“ sont envoyer dans l'administration d'„Aradi Közlöny“ Arad. 5000

MODERN kámpaermyók készítését olcsón vállalkoz. Cím a kiadóban. 13725

PENZTÁRNOKNÓ felvétetik Szabó drogeriába. 12570

DEUTSCHES Fräulein wird gesucht zu zwei Mädchen 4 und 9 Jahre alt. Mit Klavierkenntnisse bevorzugt. Adresse: Szigei Strada Cogalniceanu (Mikes Kelemen-utca) 36-38. 12571

PINCE MUNKÁS azonnal felvétetik Klein Miksa Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 8. 5176

BEJÁRO főzőnőnek ajánlkozom. Cím a kiadóban. 5173

LÉDERVAS QEZANÉ ES TÁRSA Piata Catedral (Tököl-tér) 5a) vállalja a legmodernebb hasiúzők, gyógyhaskötők, meutartók készítését. Továbbá fehérnemű, kelengye várrást, előnyomást (drukkolást), himzést vállal a jelenkor igényeinek megfelelőleg a legjobb kivitel-től a legolcsóbbig. 5037

OKLEVELÉS TANITÓNÓT, lehetőleg ref. vallásút keresek 11 éves leányom első polgári s más 5-6 gyermek elemi II-III. előkészítéséhez. Német nyelvet bírj előnyben. Kézi munka hittan tanítás megkívántatik. Állás november 3. betöltendő. Különszoba, teljes ellátás biztosítva. Fizetési igény pályázatban közlendő október 28-ig Kalmár Ignác intéző, Rokszeg, pályaudvar. 5137

NÉMET LEVELEZŐNÓT, kereskedelmi levelezésben jártást keresek. Gáspár Mihály, Strada Horia 1. 5146

Vétel és eladás.

ELADÓ új smoking és frakköltöny, valamint három elegáns férfiöltözet. Megtekinthető 11-1jg Str. Consistorului (Batthyány-utca) 27. II. 7. 12571

EBÉDLŐ PERZSA 29.000, ebédlió szmirna 22.000, Salon Artistique (Fischer Eliza-palota.) 12021

BUTOR, tulhalmozott raktár miatt, ebédlió és hálószobák olcsó áron kaphatók Wiegenfeld, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) 12071

TEKERCS CSOMAGOLÓ PAPIR vékony és vastag minőségben olcsón beszerezhető Knieszer papirkerekedőnél Str. Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 1. 11851

STAR. ELITE, PÁRISI 'ALBUM stb. öszi divatlapok Kerpelnél. — Ugyanolt 20.000 kötet könyv felárban kiadásittatik. 12686

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legnagyobb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliza-palota.) 11895

VEHET, ELADHAT, CSERÉLHETI Műtárgyak, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítás. Szép művészeti Szalon. Ortutay-palota. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. 11911

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

JÓKARBAN levő emeletes bérház forgalmas helyen nagy lakással eladó. Cím a kiadóban. 5172

EGY háromszobás magánház eladó Calea Saguna (Varjassy Lajos-utca) 27. 5177

Különféle.

VILLANYSZERELÉST, csengőberendezést legolcsóbban vállal Schwarz Mihály Strada Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 3. 12815

DIRECTE importált legfinomabb eredeti norvég, kevéssé halszagú Cod-liver-oil. Csukamájolaj dr. Földes Béla gyógyszer-tára Arad. 12831

TÁRS, vagy finanszírozó kerestetik, állandó nagy osztalékokra, vagy haszonrészesedéssel, tőke betáblázható. Bővebbet „Argus“ hirdetőben Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 1. 12726

A legazobb és legolcsóbb nyomtatványokat

ARADI KÖZLÖNY
könyvnyomdája készíti.

FÉRFI- FIU- ES GYERMEKRUHA TELEP.

Iskolaruhák, új télikabátok, férfi-öltönyök, raglánok, télikabátok, szőrme békecsék, bőrkabátok esőköpenyek nagy választékban. 2445

Bel- és külföldi gyapjuszövetek. Külön mérték utáni osztály. SZÁNTÓ ES KOMLÓS. Piata Avram Iancu (Szabadság-tér, Színház-épület.

GOESTLIN CAKES és TEA-

ATLANTICA

kávó- és tea-behozatal:
ARAD, Fischer Eliza-palota Telefon 609 stb.

Vasut közelében magánháza lakással megvételre keresek.

„Vasutas“ című ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja. 12450

Első helyen való betáblázásra 200.000 Lei kölcsönt

keresek.
Ajánlatok e lap kiadóhivatalába „Bistostőke“ jellegre kerestnek. 5174

Keményfa szakmában

járta tisztviselő, ki román, magyar, német nyelvet bírja állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5178

A „CURTICI“-i

szövetkezet keres egy üzletvezetőt felelősséggel. — Ajánlatokat az előnökséghez.

AZ IGAZI UTAT!

Hamburg 6. Postafiók. 12331
Dr. H. Soltau, betegkezelés
Költségeket megtérítem.
Bérelt, elfelejtett esedékek és összegek.
Bérelt, elfelejtett esedékek és összegek.
Bérelt, elfelejtett esedékek és összegek.

Zseb-Fali-Wecker-ÓRÁK

Ekszerek, dísz tárgyak

legfinomabbak, legolcsóbbak
Grallert J. és Fianál
ARAD. 4771

UNDERWOOD

Írógépek megerkeztek. Használt írógépek és legfinomabb tízemkellékek nagy raktára. 4146
Szakszerű javító műhely. Írásmunkák, fo. díjazók, sokszorosítás.
Bodnár József
Írógépvállalatnál, a fűpóstával szemben

Épület! ♦ Tűzifa!
Detail eladás: Calea Radnei Radnai-ut No. 4.
Engross: Strada Alexandri (Sala-uz-utca) No. 5a.
Földes Testvéreknel
Telefon 878. sz. 12566

MALMOK

szükségleteinek a fedezésére szállítunk azonnal raktárral:

Malomkövek

„Budai“ és eredeti francia

Szitaselymek

eredeti „Dufour“ minden számban

Bronzgazé :-:

No. 68, 74, 80, 85, 100

Malomszerszámok
Gépolajok, Hengerolajok
Gabonás saakok,
Bőrszíjak, Balatacsíjak
Gummiszíjak 4105
Műszaki gummi cikkek
„MINIMAX“ készülékek
Kerő készülékek,
Manométerek, Gőzszelepek
Klingerit, Asbest
Tömítő anyagok
Eternit-fedőanyag stb. stb.

E. Sz. G. E. Géposztálya

Műszaki nagykereskedés
Sibiu (Nagyszombat), Só-n. 22.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Sohasem hirdet hiába az „Aradi Közlöny“-ben